

[Holger Andersen.]

„Ja, udlægger vi ikke Miner, saa kan det ventes, at Tyskerne gør det, og sker det, saa er det troligt, at de landsætter Tropper paa Sprogø og paa et Par Punkter paa Fyn eller Sjælland for at kunne betrygge Spærringen af Store Bælt.“

Det er utvivlsomt rigtigt. Det ærede Medlem ansaa det for troligt. Vi ved af det Værk, som det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen citerede, den tyske Marine-stabs Værk „Der Krieg zur See“, at det, som det ærede Medlem Hr. P. Munch ansaa for troligt den 5. August 1914, det vilde være sket, thi paa anden Maade kan den Udtalelse, der findes i „Der Krieg zur See“ paa Side 47, ikke forstaaes. Jeg beder den højtærede Formand om Lov til at citere. Der staar:

„Ifald det altsaa ikke skete, at Danmark selv spærrede Bæltet med Miner, maatte vi erklære Danmark, at vi af militære Grunde maatte forbeholde os selv at skaffe os den Beskyttelse, vi behøvede i denne Krigssituation, ved Hjælp af Miner og ved Krigsoperationer.“

Derfor havde det ærede Medlem Ret i disse sine Udtalelser den 5. August 1914, og derfor har jeg altid i høj Grad vurderet, at det ærede Medlem fandt det nødvendigt at sætte Minerne ind i den daværende socialdemokratiske Forsvarsministers Afrustningsforslag. Thi det ærede Medlem vidste vel af egen Erfaring, hvad disse Miner, baade politisk, diplomatisk og — det tror jeg ogsaa, man kan godtgøre trods den Udtalelse, det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen anførte af Storadmiral v. Tirpitz — militært set, var værd. Vi hører ganske vist nu bagefter at disse Miner intet betød, og man anfører Storamiral v. Tirpitz' Udtalelser, der fremkom i 1919 i 1ste Bind af hans Erindringer, som i høj Grad er et Forsvarsskrift, skrevet pro domo, i et ganske bestemt Øjemed. Men det er urigtigt. Mineudlægningen i 1914 betød politisk meget, og den havde utvivlsomt ogsaa militær Betydning. Den betød *politisk* at det neutrale Danmark laa som et Værn overfor et eventuelt engelsk Angreb paa Østersøen, og navnlig naar man, som England, i saa høj Grad havde paaberaabt sig det moralske Element: Krænkelsen af Belgiens Neutralitet, som Hovedgrunden til sin Indgriben i Verdenskrigen, ja, saa maa man sige sig selv, at det moralske Element maatte spille en meget betydelig Rolle for England og vække store Betænkkeligheder ved i den givne Situation at krænke Danmarks Neutralitet. Og rent *militært* mener jeg, at det spiller en stor Rolle, hvad den

øverstkommanderende over den tyske Højsøflaade, Admiral v. Scheer — han, der kommanderede Højsøflaaden i Skagerak i Jyllandsslaget —, erkender i sine Optegnelser fra Verdenskrigen, hvori han netop begrundet, at man ikke kunde lægge Hjemvejen gennem Bælterne til Østersøen, fordi Vejen omkring Skagen gennem Bælterne var lukket, da Danskerne havde spærret dette Farvand med Miner. Dermed begrundet den tyske øverstkommanderende Admiral, at denne Tilbagetogslinie var afskaaret. Og under de Forhandlinger, der fandt Sted i Militærkommissionen, har ogsaa det ærede Medlem Hr. P. Munch erkendt dette — hvilket ses af Militærkommissionens Beretning fra 1922, Side 168, jeg beder om Tilladelse til at citere et kort Stykke —:

„Ja, der kan ikke være nogen Tvivl om, at for en flygtende tysk Flaade forfulgt af en engelsk Flaade ned gennem Kattegat vilde Store Bælt have været en meget ubehagelig Hindring.“

Jeg tror derfor, at intet er mere urigtigt end nu bagefter at komme og paastaa, at Minespærringen i 1914 ikke havde nogen virkelig effektiv Betydning.

Dette var Praksis, og lige saa meget jeg anerkender det ærede Medlem Hr. P. Munchs Holdning den Gang, lige saa meget maa jeg være enig med den højtærede Forsvarsminister i, at det, man kan bebrejde det ærede Medlem Hr. P. Munch, er ikke det, han gjorde den Gang, nej, det er den Tvetydighed, der kommer over hele denne Politik ved, at han nu bagefter hævder et ganske andet Standpunkt. Thi Teorien var ogsaa før Krigen, at vi ingen „Krigspligt“ havde, men at en ren Protest vilde være tilstrækkelig i Tilfælde af Neutralitetskrænkelser. Det er ogsaa de Udtalelser, der findes allerede i det radikale Mindretals Betænkning i 1909. Men den 5. August 1914 udtalte det ærede Medlem Hr. P. Munch — jeg citerer her ligeledes Militærkommissionens Beretning Side 141 —:

„Mineudlægningen burde ske, da det i Tilfælde af, at Tyskland selv udlagde Miner og besatte visse Punkter paa Sjællands og Fyns Kyst, neppe vilde være muligt at nøjes med en Protest.“

Saaledes ser Teorien ud, og saaledes ser Praksis ud. Man maa, synes jeg, naar man har hørt hele det ærede Medlem Hr. P. Munchs Forsvar for sit nuværende Standpunkt, set paa Baggrund af de faktiske Begivenheder i 1914, komme til at tænke paa de berømmelige Ord i „Adam Homo“:

„Herr Adam Homo selv, Rationalisten, der vel beklipper Ordet efter Evne,